

Kur'an'ı dinleyen insana, Kur'an'daki ilm-i hakikati ve nur-u hakikatle dünyanın mahiyetini

Beşincisi: Kur'an'ı dinleyen insana, Kur'an'daki ilm-i hakikati ve nur-u hakikatle dünyanın mahiyetini bildirmekliğıyle, dünyaya aşk ve alâka pek manasız olduğunu anlatmaktır. Yani, insana der ve ispat eder ki:

“Dünya, bir kitab-ı Samedanîdir. Huruf ve kelimatı nefislerine değil belki başkasının zat ve sıfât ve esmasına delâlet ediyorlar. Öyle ise manasını bil, al; nukuşunu bırak git.

Hem bir mezraadır, ek ve mahsulünü al, muhafaza et; muzahrefatını at, ehemmiyet verme.

Hem birbiri arkasında daim gelen geçen âyineler mecmuasıdır. Öyle ise onlarda tecelli edeni bil, envarını gör ve onlarda tezahür eden esmanın tecelliyatını anla ve müsemmalarını sev ve zevale ve kırılmaya mahkûm olan o cam parçalarından alâkanı kes.

Hem seyyar bir ticaretgâhtır. Öyle ise alışverişini yap, gel ve senden kaçan ve sana iltifat etmeyen kabilelerin arkalarından beyhude koşma, yorulma.

Hem muvakkat bir seyrangâhtır. Öyle ise nazar-ı ibretle bak ve zahirî çirkin yüzüne değil; belki Cemil-i Bâki'ye bakan gizli, güzel yüzüne dikkat et, hoş ve faydalı bir tenezzüh yap, dön ve o güzel manzaraları irae eden ve güzelleri gösteren perdelerin kapanmasıyla akılsız çocuk gibi ağlama, merak etme.

Hem bir misafirhanedir. Öyle ise onu yapan Mihmandar-ı Kerîm'in izni dairesinde ye, iç, şükret. Kanunu dairesinde işle, hareket et. Sonra arkana bakma; çık, git. Herzekârane fuzulî bir surette karışma. Senden ayrılan ve sana ait olmayan şeylerle manasız uğraşma ve geçici işlerine bağlanıp boğulma.” gibi zahir hakikatlerle dünyanın içyüzündeki esrarı gösterip dünyadan müfakatı gayet hafifleştirir belki hüşyar olanlara sevdirebilir ve rahmetinin her şeyde ve her şe'inde bir izi bulunduğunu gösterir.

İşte Kur'an, şu beş veche işaret ettiği gibi başka hususi vecihlere dahi âyât-ı Kur'aniye işaret ediyor.

Veyl o kimseye ki şu beş vecihten bir hissesi olmaya...